

Mødet den 15. Maj 1922.

(For lukkede Døre).

(Ekstraordinært).

Fraværende: M. Brammer, J. Chr. Møller, Marthin Pedersen, Vald. Pedersen, H. P. Salling og M. Simonsen.

1. (J. Nr. 52¹—1922). Indstilling fra Flertallet af det til Forhandling med Hjælpekassen nedsatte Udvalg om **Bevilling af indtil 20000 Kr. til Hjælp for de Arbejdsløse til Husleje og Gas.**

Formanden mindede om, at den foreliggende Sag ved sidste Møde blev sendt tilbage til Udvalget; men dette havde ikke kunnet enes om en Indstilling, hvorfor der kun forelaa et Forslag fra Udvalgets Flertal.

H. P. Christensen havde helst set, at der var blevet Enighed indenfor Udvalget, saaledes som det havde været Tilfældet i Krigsaarene; naar det gjaldt saadanne Bevillinger. Efter at Regeringen havde nedsat den tarifmæssige Understøttelse med $\frac{1}{3}$, beløb denne sig til 16,80 Kr. ugentlig, og naar det drejede sig om Folk, der havde gaaet ledige i lang Tid, var det givet, at de ikke kunde klare sig dermed. Det burde være Statens Sag at klare dette, og i hvert Fald maatte Spørgsmaalet behandles inden de 90 Dage var gaaet, og Hjælpen faldt bort. Under de forhaandenværende

Forhold var det givet, at der ikke kunde blive noget tilovers til Husleje, Gas, Skatter o. l., og Flertallet foreslog derfor en foreløbig Bevilling paa 20000 Kr. til Hjælpekassen for at sætte denne i Stand til at yde en Hjælp til de mest trængende. Hjælpekassen havde opgjort Udgiften til 70000 Kr., hvis der skulde ydes tilstrækkelig Hjælp; men Udvalget havde ment, at man foreløbig maatte nøjes med 20000 Kr., idet Kommunen ikke i Længden kunde paatage sig de Forpligtelser, som Staten unddrog sig. Byraadets Mindretal burde paavirke Regeringen saaledes, at den paatog sig at opfylde Samfundets Forpligtelser, saa længe der ikke kunde anvises tilstrækkeligt Arbejde.

A n d r. C h r i s t e n s e n udtalte, at den borgerlige Gruppe ikke kunde gaa med til Forslaget. Der var den Mærkelighed, at det ikke var Hjælpekassen, som kom med Andragendet, men Arbejdernes Fællesorganisation, og saa var det paa Forhaand givet, at et af Udvalgets Medlemmer vilde stemme for Andragendet. Men reelt var man imod det, fordi det aldeles ikke kunde nytte noget, og det vilde drage alt for tunge Konsekvenser med sig for Kommunen. Det var maaske rigtigt, at Understøttelserne var for smaa, men heri var Kommunen sagesløs, idet den havde bevilget mere, end den strengt taget var forpligtet til i Henhold til det ministerielle Cirkulære. Staten havde bestemt, at Understøttelserne skulde nedsættes, og Kommunen havde absolut ikke Raad til at sætte dem op og bevilge Penge til Husleje, Gas o. s. v. Paa et vist Tidspunkt af Forhandlingerne fik man det Indtryk, at det mest paatrængende kunde afhjælpes med et forholdsvis lille Beløb, ca. 3—500 Kr. ugentlig, og man kunde da tænke sig at gaa med til at bevilge 5000 Kr. under Forudsætning

af, at der kunde blive Enighed herom, men det havde vist sig umuligt. Taleren maatte derfor anbefale at stemme imod Flertallets Forslag.

Bern t J e n s e n oplyste, at Andragendet egentlig var fra de Arbejdsløse selv, som havde henvendt sig til deres Organisation om Støtte, og det maatte dog kaldes den naturlige Vej at gaa. Spørgsmaalet var her nærmest, om Kommunen kan blive fri for at støtte disse Folk paa en eller anden Maade. Understøttelsen kunde højst slaa til til det rent daglige, og der kunde absolut ikke lægges noget til Side til Husleje, o. l. Det var derfor den naturligste og billigste Maade for Kommunen at yde en Hjælp gennem Hjelpekassen, hvor man fik $\frac{1}{3}$ refunderet, ellers blev man nødt til at hjælpe gennem Fattigvæsenet, og i saa Fald skulde Kommunen betale det hele. Her var tale om at afhjælpe en øjeblikkelig Nødstilstand, og maaske kunde Forholdene bedre sig lidt hen paa Sommeren. Taleren vilde derfor anbefale Flertallets Forslag.

A. S n e u m syntes ikke, Hr. Andr. Christensen var berettiget til at kritisere, at Formanden for Fællesorganisationen var med til at tage Beslutning om Andragendet, for det samme skete jo ved mange andre Lejligheder i Byraadet. For kort Tid siden anbefalede Hr. Overretssagføreren at virke for at faa en Dommer til Aarhus, og da der var Tale om at bevilge 50—60000 Kr. for at faa en Amtmand til Byen, satte han sig heller ikke derimod. Der kunde dengang have været lige saa megen Grund til at bebrejde ham, at han anbefalede en Sag, som han selv var interesseret i. Taleren kunde oplyse, at Københavns Magistrat for nylig havde stillet Forslag om at bevilge 895000 Kr. til Hjelpekassen og efter samme For-

hold skulde Aarhus bevilge over 100000 Kr., medens der kun forlangtes 20000 Kr. Iøvrigt vilde Taleren spørge Hr. Overretssagføreren, om han kunde tænke sig at være med til en Henvendelse til Regeringen om, at Købstadkommunerne, specielt Aarhus, ikke vedblivende kunde bære de med Arbejdsløsheden forbundne Byrder.

H. P. Christensen fandt det naturligt, at Andragendet kom fra dem, der trængte til Hjælp, og saa maatte det selvfølgelig ske gennem deres Organisation; saaledes kom jo de fleste Andragender til Byraadet. Angaaende Konsekvenserne, saa var det jo ikke givet, at Bevillingen skulde fortsættes, idet Kommunen ikke vedblivende kunde løse Spørgsmaalet, hvis der ikke fra Statens Side blev gjort noget alvorligt. Her var kun Tale om en øjeblikkelig Hjælp til at klare de allerværste Forpligtelser. Kommunen kunde overhovedet ikke blive fri for at hjælpe, idet de trængende eventuelt maatte gaa til Fattigvæsønet, og saa blev det blot dyrere. Saadanne Byrder burde bæres af hele Samfundet.

Andr. Christensen havde personlig ikke den fjerneste Interesse af at faa Amtmanden til Aarhus, men Byen som Helhed kunde maaske have nogen Interesse deraf. Taleren vilde gerne være med til at fortælle Regeringen, at Aarhus Kommune ikke har Raad til at yde de Understøttelser, der var stillet Forslag om. Hvad København angik, vidste Taleren ikke, hvor meget der tidligere var bevilget til Hjælpekassen, men hvis man regnede med, at Aarhus skulde bevilge 20000 Kr. pr. Maaned, kunde det nok staa Maal med København. Understøttelserne var blevet nedsat, fordi man indsaa, at hverken Stat eller Kommune i Længden kunde bære dem, og derfor var det

uheldigt, hvis Kommunen satte Understøttelserne op i samme Forhold, som Staten nedsatte dem. Talen om at gaa til Fattigvæsenet var vist nærmest et Skræmmebillede, og muligvis vilde enkelte ende der alligevel; der var sikkert en Del Arbejdsløse, som under Krigen var blevet vænnet til at leve af offentlig Hjælp og ikke kunde tænke sig at arbejde, og naar man gav saadanne forhøjet Understøttelse, blev der ingen Nedgang i Arbejdsløsheden. Men der vilde komme et Tidspunkt, hvor man ganske simpelt blev tvunget til at holde op med Understøttelser.

Gustav Pedersen fandt, at det var en mærkelig Argumentation at bruge, naar man vilde motivere Modstanden mod Forslaget med, at de Folk, der skulde holdes fri af Fattigvæsenet, før eller senere vilde komme der alligevel. Naar disse Folk havde holdt sig fri af Fattigvæsenet i de sidste vanskelige Aar, var det usømmeligt at omtale dem paa den Maade. Iøvrigt var Hr. Overretssagførerens Udtalelser fuldstændig i Strid med Hjelpekasseloven, som udtrykkelig sagde, at Formaålet var at støtte Folk i deres Bestræbelser for at holde sig fri af Fattigvæsenet. Naar der saa tillige forelaa Erklæring om, at Hjelpekassen ikke havde Midler til at yde denne Støtte, var der ikke andet at gøre end at følge Lovens Ord og bevilge en Sum Penge for at sætte Hjelpekassen i Stand til at svare til sit Formaal.

M. C. Falk vilde med Glæde stemme for Flertallets Forslag. Det var rigtigt, at under Krigen var mange kommet ind under Arbejdsløshedskasserne, som ikke burde være der og som var kommet der trods Arbejdernes Protest; men de var alle gledet ud igen, idet der siden Krigen var gaaet 40000 ud af Arbejdeløshedskasserne. De, der

nu var tilbage, hørte rettelig hjemme der; det var hæderlige Borgere, som intet hellere ønskede end at faa Arbejde. Men naar der intet var at faa, og de havde gaaet ledige i indtil 1½ Aar, var det forstaaeligt, at de kunde trænge til Hjælp; for selv om de ogsaa tidligere havde sparet lidt sammen, var dette forlængst gaaet. Disse Folk fortjente Støtte, og Taleren vilde indtrængende anbefale at give dem denne Haandsrækning. Forslaget var meget beskedent, naar man tog Hensyn til, at der fandtes 3600 Arbejdsløse i Byen, men Hjælpekassen maatte jo skønne over, hvor der var mest Trang.

Marius Geertsen indrømmede, at hvis Hjertet alene kunde raade, burde man stemme for at bevilge de 20000 Kr. Men Kommunen var en Forretning, og en saadan kunde ikke drives efter Hjertets Indskydelse. Arbejdsløsheden var til Dels Arbejdernes egen Skyld, for det var meningsløst, at f. Eks. Sæsonarbejdere, der gik ledige en Del af Vinteren, ikke skulde arbejde mere end 8 Timer i Højsommeren. Derved fordyredes Varerne i saa høj Grad, at Arbejdet gik til Udlandet, saa der blev ikke noget at lave herhjemme. Naar de Arbejdsløse havde Raad til at gaa i Teater o. l., tydede det ikke paa, at der var særlig stor Trang, og det skadede ikke at lære at spare. Det var et uheldigt Forhold at løbe til Kommunen om Hjælp i den bedste Arbejdstid; saadanne Folk burde tvinges til at arbejde, selv om det skulde være mod en mindre Løn.

A. S n e u m fandt, at Hr. Geertsen slog Benene bort under sig selv, for ved en længere Arbejdstid vilde der jo blot blive flere Arbejdsløse. Det fremgik i det hele af Hr. Geertsens Tale, at Meningen var at sætte Arbejdslønnen ned, og det

havde altsaa været Regeringens Hensigt at gaa Arbejdsgivernes Ærinde. Angaaende Amtmanden udtalte dog Hr. Andr. Christensen, at Aarhus Jurister ogsaa var interesserede i at faa ham til Aarhus. Indenrigsministerens Cirkulære af 21. Marts var til en vis Grad en Følge af Arbejdsløshedsloven, men det gjaldt kun for det foregaaende Finansaar, og man maatte nu kræve ændrede Regler; i hvert Fald blev det nødvendigt, at faa Forholdet i Orden, inden de 90 Dage udløb.

Bern t J e n s e n syntes ikke; Hr. Geertsens Motivering for hans Stilling var særlig holdbar. Hvis Folk skulde arbejde mere end 8 Timer, vilde det jo blot bevirke mere Arbejdsløshed, idet der saa ikke blev Brug for saa mange Arbejdere. Det var næppe nødvendigt at tvinge Arbejderne til at arbejde, for der var intet, de hellere vilde, hvis der blot var Arbejde at faa. Der var vist heller ingen Grund til at prædike Sparsommelighed for de Folk, der havde gaaet arbejdsløse i lang Tid, for de havde tilstrækkeligt lært Sparsommelighed; der var andre indenfor Samfundet, som trængte mere til at lære det. Det var selvfølgelig beklageligt, at Folk maatte søge Hjælp i Sommerens bedste Tid, men de kunde nu engang ikke leve af, at det var Højsommer.

H. P. C h r i s t e n s e n bemærkede, at Hr. Geertsens Udtalelser netop var karakteristiske, set fra et Arbejdsgiversynspunkt. Men selv om Hr. Geertsen var i Stand til at faa Arbejdere i 10 Timer til samme Løn som nu, ja selv om han kunde faa Arbejdet udført fuldstændig gratis, kunde dansk Arbejde alligevel ikke under de nuværende Forhold konkurrere med Udlandets. Men det skyldtes ganske andre Forhold end Arbejdslønnen. Der var næppe Grund til at prædike Sparsommelighed

for Folk, der skulde forsørge en Familie for 16,80 Kr. om Ugen.

A n d r. C h r i s t e n s e n fastslog, at Hr. Gustav Pedersens Standpunkt var: Hjælpekasseloven siger, at vi skal give Penge; bevilg dem saa! — Men der var en Grænse, som man blev nødt til at respektere. Det var ikke udelukket, at der endnu fandtes Folk indenfor Arbejdsløshedskasserne, som ikke burde være der; men hvis Hr. Falk iøvrigt havde Ret i sine Anskuelser, burde han fremsætte dem overfor Staten i Stedet for i Byraadet.

M a r i u s G e e r t s e n fastholdt, at hvis man ikke kunde klare sig i 8 Timer, maatte man arbejde i 10 eller 12, og hvis man arbejdede i 10 Timer, blev Resultatet, at Varerne kunde fremstilles 25 % billigere, og saa vilde der blive mere Arbejde. Det var naturligvis ikke saa behageligt, men Taleren havde selv prøvet det, og andre kunde ikke have Skade af at prøve det samme.

G u s t a v P e d e r s e n svarede hertil, at der jo slet ikke var Tale om dem, der havde Arbejde, men dem, der skal skaffes Arbejde til, saa Hr. Geertsens Regnestykke vedkom slet ikke den foreliggende Sag. Der var en Grænse for Hjælpekasseloven, nemlig at Midlerne skulde bevilges af Byraadet, men der var ingen Grænse m. H. t. Fattigloven, og i det Øjeblik Folk blev tvunget til at melde sig til Fattigvæsenet, kunde Kommunen ikke nægte dem det nødvendigeste til Livets Ophold. Selv med en meget stærk Reduktion af Fattigunderstøttelserne kunde man ikke komme ned paa de Satser, som de Arbejdsløse fik, og disse Satser havde ogsaa Hr. Geertsen været med til at fastsætte og havde tilmed hævdet, at den fri

Arbejder maatte være bedre stillet end dem, der lever af det offentlige.

Marius Geertsen hævdede, at naar Folk ikke købte dansk Arbejde, var Grunden den, at det var for dyrt; men hvis det blev 25 % billigere, kunde Forholdet maaske ændres noget, og saa vilde der blive mere at bestille. Det vilde sikkert blive nødvendigt at lære Folk selv at skaffe sig Arbejde i Sommerens bedste Tid.

M. C. Falk bemærkede, at Hr. Geertsen var den eneste, som forfægtede de rigtige Arbejdsgiverstandpunkter. Men Taleren vilde dog gøre opmærksom paa, at mange Arbejdsgivere slet ikke var interesseret i at faa Lønnen sat ned. Hr. Geertsen burde hellere undersøge Arbejdsgivernes Regninger, for de viste som Regel, at Arbejdsgiverne ikke ved deres Avance fulgte med Nedgangen i Løn. Men for Øjeblikket var Talen jo kun om de Arbejdsløse, og hvis Hr. Geertsen kunde anvise dem Arbejde, vilde saa godt som alle melde sig, naturligvis til tarifmæssig Løn.

Gustav Pedersen betonedes, at en Nedgang i Arbejdsløn muligvis slet ikke betød et større Forbrug af danske Varer; det kunde ogsaa betyde en mindre Købeevne.

Andr. Christensen mente dog, at i al Almindelighed vilde en lavere Arbejdsløn bevirke, at danske Producenter bedre kunde konkurrere med Udlandet.

Formanden forstod godt de to forskellige Standpunkter. Der var en Grænse for, hvad man kunde lægge paa Skatteyderne; men der var ogsaa en Grænse til den anden Side, og man burde her tage Hensyn til den kritiske Situation, som forelaa. Forhandlingerne havde sikkert gjort deres Nytte, men Taleren vilde sætte megen Pris paa,

om de to Grupper nu efter Forhandlingerne kunde komme hinanden noget nærmere, saa der kunde blive vedtaget et fælles Forslag. Her var kun Tale om en enkelt Bevilling, og Taleren vilde forbeholde sig sin Stilling, hvis der blev Tale om flere Bevillinger. — Hvis der ikke var Mulighed for en Overenskomst, maatte man jo gaa til Afstemning.

Flertallets Forslag vedtoges med 8 Stemmer mod 6.

2. (J. Nr. 110—1922). **Valg af 2 Medlemmer til Udvalget til Forhandling med Sporvejsselskabet.**

Formanden udtalte, at der for nylig forelaa Meddelelse fra Sporvejsselskabet om Kommuni-
nens Andel i Selskabets Overskud, og det blev taget til Efterretning med den Motivering, at man kunde sende Sagen til det Udvalg, som var nedsat til Forhandling med Sporvejsselskabet, for at det kunde undersøge, om Kommunen havde faaet de Penge, den kunde tilkomme i Henhold til Overenskomsten. Udvalget meddelte nu, at der kun var 3 Medlemmer tilbage af Udvalget, idet Mikael Johansen og Erik Olesen var gaaet ud af Byraadet, hvorfor der maatte vælges 2 Medlemmer, hvis Byraadet ønskede at gaa denne Vej.

P. Petersen indsaa ikke, at det var nødvendigt at have et saadant Udvalg. Byraadet havde jo Repræsentanter i Selskabets Bestyrelse, og de var vel nok i Stand til at undersøge Regnskabet og se, om man havde faaet, hvad man kunde tilkomme. Hvis det ved fremtidige Forhandlinger viste sig, at Byraadets Repræsentanter ikke kunde komme til Rette med den øvrige Bestyrelse, kunde der jo altid nedsættes et Udvalg.

Formanden svarede, at Byraadet ogsaa havde 2 Medlemmer i Bestyrelsen, da Udvalget

blev nedsat, og da Meddelelsen forelaa om Overskudet, blev der ikke fra Bestyrelsens Side sagt noget om, at det var rigtigt.

H. P. Christensen vidste ikke af, at der var rettet nogen Henvendelse til Bestyrelsen; men der forelaa vel en Overenskomst med Selskabet, og saa maatte vel nok Kasseudvalget kunne regne ud, om Opgørelsen var rigtig i H. t. Overenskomsten. Hvad Udvalget angik, maatte det først afgøres, om det var Meningen, at det skulde være et permanent Udvalg.

Formanden mente, at det tilkom Bestyrelsesmedlemmerne at give disse Oplysninger, og naar de ikke fandt sig foranledigede dertil, vilde Sagen blive sendt til det omtalte Udvalg.

H. P. Christensen forlangte Sagen udsat. Sagen udsattes.
